

ג ל י ו נ ו ת ל ע י ו ן ב פ ר ש ת ה ש ב ו ר ע
בעריכת בחמה ליבוביץ שנת העשרים ותשע

אין עלון הדרכה

וזאת הברכה (תש"ל-ל"א)

פרק ל"ד

לחלק הראשון של פרקנו עיין גם גליונות וזאת-הברכה טו-טז, כו-כח

א. שאלה כללית

השנה תחילת פרשתנו ל"ג א':

וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלוקים

לסוף פרשתנו ל"ד ה':

וימת שם משה עבד ה'

התוכל לתת סבה לשנוי זה בו סכנה התורה את משה רבנו?

ב. ח'. ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלושים יום.

מדרש אגדה (הוצ' שלמה בובר) פרשת חוקת:

(במדבר ל"ב) "ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל" - גדול מה שנאמר באהרן יותר ממה שנאמר במשה: במשה לא בכו אותו כי אם האנשים, אבל באהרן בכו אותו האנשים והנשים, לפי שהיה רודף שלום ואוהב שלום ומטיב שלום בין איש לאשתו ובין אשה לחברתה. הוא הוא דכתיב (מלאכי ב' ו') "בשלום ובמישור הלך אתי ורבים חטיב מעורן". ומה אהרן היה עושה? כשהיה שומע שהיו מקיבים שני בני אדם או איש ואשתו היה הולך אצל אחד מהם והיה אומר לו: "חברך בא אצלי ומטרף על לבו על שהכעיס אותך, ופיסס ממני שאבוא אצלך, כדי שיבוא אצלך ותמחול לו". ולא היה זז ממנו אהרן עד שהיה מסיר כל השנאה שבלבו, והיה משליך ביניהם שלום והולך. וכשהיה (=אותו איש שהתקוטט עם חבירו) פוגע לחבירו, היו סחבירין ומגפפין זה לזה, ומנסקין זה את זה; וכן היה כל ימי אהרן עליו השלום, וכן מידתו. כשהיה שומע שיש מריבה בין איש לאשתו, לא היה זז מביניהם עד שהיו עושים שלום. לכך בכו לאהרן האנשים והנשים, אבל למשה רבינו ע"ה בכו כל הזכרים לבד, ועוד: כי משה היה אומר: "יקוב הדין את החר" ואהרן מטיל פסרה בין שני בעלי דיבין.

ראב"ע ח' ד"ה ויבכו בני ישראל

ובאהרן "כל בית ישראל" - בעבור כבוד משה.

אור החיים ד"ה ויבכו בני ישראל

ואולי יש לתת טעם כי באהרן לא ידעו במיתתו קודם שמת וראו פתאם שמת, ודבר כזה יעדר כל לב לתרוח מקור דמעות עינן, מה שאין כן משה, שכבר ידעו מיתתו, ובכל דבריו ותוכחותיו אשר עשה היה אומר להם "כי אנכי מת, אינני עובר וגו'". עוד אפשר כי מיתת אהרן הרגשתה ביותר, לפי שתיכף נסתלקו ענני הכבוד וזה סיבב ביאת הכנעני רגו', ולזה נתעוררו יחד כל ישראל לבכות, מה שאין כן במיתת משה, גם נטרדו בשמחת ביאת הארץ הטובה. עוד אפשר שבמיתת משה תיכף ראו דבר חדש, ששרתה שכינה על יהושע ולקחו בחמה. משל למי שנאבדה לו מרגלית, מצא אחרת במקומה, לו יחיה שאינה דומה, אעפ"כ יתנחם בה, ולזה לא בכו כלן... מה שאין כן במיתת אהרן, - איבדו מרגלית ולא מצאו במה יתנחמו...

1) מהו הקשי שעליו עומדים פרשנינו?

2) הסבר את דברי הראב"ע.

3) במה שונה התשובה הניתנת ב"מדרש אגדה" מארבעת התשובות האחרות?

4) על מה מיוסד הדרש שנסתלקו ענני הכבוד אחרי מות אהרן וזה "סיבב ביאת הכנעני"?

5) מהיכן דייק בעל אור החיים לומר שתיכף במיתת משה "ראו דבר חדש, ששרתה שכינה על יהושע"?

ג. ח'. ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב...

רלב"ג: (התועלת השש עשרה) להודיע שאין ראוי להתאבל על האדם יותר מדי ואף-על-פי שהיה גדול המעלה בתכלית מה שאפשר. הלא תראה כי משה רבינו עם גדול

(גליון וזאת-הברכה)

מעלתו בממשלה וגדולה לא הסכימה התורה שיהיה ימי בכי אבלו כי אם שלושים יום כמספר ימי בכי אהרן.

הסבר מהיכן בפסוק למד לומר "שלא הסכימה התורה..." והרי לא נאמר אלא שבכו שלשים יום, ושמא יעשו שלא כהוגן?

ד. שאלות ודיוקים ברש"י

(א) מה בין פירושו לפרושי הראב"ע והרמב"ן? הראב"ע ד"ה היד החזקה: פליאת היס. הרמב"ן: קריעת ים סוף שנ' בו "וירא ישראל את היד הגדולה".
x (ב) למה לא פרש רש"י כמוהם?

(1) י"ב ד"ה ולכל היד החזקה שקבל את התורה בלוחות בידיו

(א) למה לא פרשו גם על הנסים שנעשו במצרים?
x (ב) למה לא פרשו כראב"ע ורמב"ן: ראב"ע ד"ה המורא הגדול: מעמד הר סיני. רמב"ן ד"ה המורא הגדול: מעמד הר סיני שנאמר בו (שם' כ') "לבעבור תהיה יראתו על פניכם".

(2) י"ב ד"ה ולכל המורא הגדול, נסים וגבורות שבמדבר הגדול והנורא.

x (א) ומקשה בעל "ספר הזכרון" על רש"י: אם דייק דרש זה ממלת "אשר", הלא כבר נאמר (שם' ל"ב כ') "העגל אשר עשו"?
וכן מקשה בעל "אמרי ספר" על רש"י: והרי כמה "אשר" כתובים בתורה שאינן מלשון אישור ("יישר כחך")!
התוכל ליישב קושייתם ולהסביר מבין דייקו לומר שחסכימה דעת הקב"ה ונתן לו "יישר"?

(3) י"ב ד"ה לעיני כל ישראל: שנשאו לבו לשבור הלוחות לעיניהם שנ' (דב' ט') "ואשברם לעיניכם", והסכימה דעת הקב"ה לדעתו, שנאמר (שם' ל"ד) "אשר שברת" - יישר כחך ששברת.

ז. לא כהתה עינו ולא נס ליחו ראב"ע ד"ה נס: היפך מתח.

בעל יהל אור (פירוש על ראב"ע) מעיר: רבו הביאורים בזה וכל אחד בונה במה לעצמו וישבש דבר הראב"ע, ולבאררו לפי הפשט האמתי עוד לא באו, ויש אצלי עשרים פירושים על מלות אלה, ואינם נכונים.
x נסה לבאר דברי הראב"ע!

ח ז ק ח ז ק ח ז ק

חשובות נא לשלוח לנחמה ליבוביץ, קרית משה ירושלים.

המעוניינים להמשיך בלימוד ע"פ הגליונות מתבקשים לחדש מינויים מיד. פרטים במודעה בגליון 'האזינו'. אלה שלא יחדשו את מינויים עד אז, יופסק משלוח הגליונות אליהם החל מפרשת נח תשל"א.
המעוניינים ברכישת שבתונים של שנים קודמות, יפנו לעורכת הגליונות, קרית משה ירושלים.